

Minimální program prevence rizikového chování pro školní rok 2022/2023

„Dlouhý styk se zlem stejně jako s dobrem vede k tomu, že v něm člověk nalezne zalíbení.“

Lucius Annaeus Seneca

Rizikové chování odkazuje na ucelenou kategorii chování, kterým se zabývají obory z oblasti medicínské a sociální, a který zahrnuje chování agresivní (šikana, týrání, násilné chování), chování delikventní (vandalismus, krádeže), rizikové zdravotní návyky (zneužívání alkoholu, drogová závislost, kouření), chování sexuální (brzké zahájení pohlavního života, promiskuita), chování ve vztahu ke škole (záškoláctví). Obecně lze rizikové chování definovat jako chování, které může vést k poškození jedince v oblasti zdravotní nebo psychosociální (Miovský, Skácelová, Zapletalová, & Novák, 2010).

Dříve se pro výše uvedené chování používalo označení „sociálně patologické jevy“, které však podle sociologů není správné, a proto se vžil název „syndrom rizikového chování v dospívání“ (Kabíček, Csémy, & Hamanová, 2014).

Příčiny vzniku rizikového chování jsou multidimenzionální. Neprojevují se zde pouze biologické předpoklady, ale i vliv sociálních faktorů. V oblasti biologické hrají velkou úlohu genetické predispozice k agresivnímu způsobu jednání projevující se na úrovni temperamentu a porucha centrální nervové soustavy způsobená v prenatálním vývoji nebo po úrazech hlavy (Vágnerová, 1999).

Sociálně podmíněnými příčinami vzniku rizikového chování může být málo podnětné rodinné prostředí, které může být až patologické, kde se uplatňují nevhodné výchovné postupy. Určitý negativní vliv mají také vrstevnické skupiny (Slowik, 2007).

Jednou z dalších příčin vzniku rizikového chování je nuda a malé životní cíle. K rozvoji takového chování může také napomáhat styl života a životní prostředí, například anonymní život na sídlištích velkých měst (Vágnerová, 1999).

OBSAH

I. Úvod	str. 4
II. Analýza situace	str. 5
III. Témata primární prevence	str. 11
IV. Cíle, kterých chceme dosáhnout	str. 12
V. Cíle v jednotlivých oblastech prevence	str. 14
VI. Činnosti nutné k dosažení cíle	str. 17
VII. Hodnocení MPPRCH za školní rok 2021/2022	str. 28
VIII. Zdroje	str. 30

I. ÚVOD

Minimální preventivní program rizikového chování (dále jen MPP) je konkrétní dokument školského zařízení zaměřený na výchovu žákyň/dívek ke zdravému životnímu stylu, na jejich osobnostní a sociální rozvoj a rozvoj jejich sociálně komunikativních dovedností. Zvyšuje schopnost žákyň/dívek činit informovaná a zodpovědná rozhodnutí. Podporuje zdravý životní styl, tj. harmonickou rovnováhu tělesných a duševních funkcí s pocitem spokojenosti, chuti do života, tělesného i duševního blaha (výchova ke zdraví, osobní a duševní hygiena, výživa a pohybové aktivity).

MPP oddaluje, brání nebo snižuje výskyt sociálně rizikového chování.

MPP je zpracován na jeden školní rok ředitelkou, školním metodikem prevence a vedoucí vychovatelkou.

Pojmenovává problémy z oblasti rizikového chování. Jasně definuje dlouhodobé, střednědobé a krátkodobé cíle. Vychází z reálných časových, personálních a finančních možností a je zaměřen na nejvyšší efektivitu.

MPP je založen na podpoře vlastní aktivity žákyň/dívek, pestrosti forem preventivní práce se žákyněmi/dívkami, zapojení celého pedagogického sboru školského zařízení i dalších osob

Je naplánován tak, aby mohl být řádně uskutečňován, přizpůsobuje se kulturním, sociálním, ekonomickým či politickým okolnostem i struktuře školy či specifické populaci jak v rámci školského zařízení, tak v jejím okolí, respektuje rozdíly ve školním prostředí.

Na tvorbě a realizaci MPP se podílejí kromě ředitelky, vedoucí vychovatelka a školního metodika prevence i všichni pedagogičtí pracovníci školského zařízení.

MPP je průběžně vyhodnocován a písemné vyhodnocení účinnosti jeho realizace za jeden školní rok je součástí výroční zprávy o činnosti školy.

II. ANALÝZA SITUACE

1. Základní údaje o školském zařízení

Název školského zařízení: Výchovný ústav, dětský domov se školou, střední škola, základní škola a školní jídelna Počátky

Adresa školského zařízení: Horní 617, Počátky 394 64

Telefon: 565 495 384

Fax: 565 495 395

Datová schránka: ugmthi7

Status: příspěvková organizace

Zřizovatel: MŠMT ČR

Ředitelka školského zařízení: Mgr. Jiřina Nesládková

Web: vupocatky.com

Email: nesladkova@vupocatky.com

Kapacita:

ZŠ: 12 žákyň

SŠ: 36 žákyň

DDŠ: 8 dívek

VÚ: 40 dívek

ŠJ: 100 obědů

2. Analýza lokality

Školské zařízení se nachází na okraji města Počátky, které leží na rozhraní Moravy a Čech v Kraji Vysočina, v okrese Pelhřimov. Ve městě a jeho místních částech (Heřmaněč, Horní Vilímeč, Léskovec, Prostý) žije 2 531 obyvatel.

2.1 Rizikové faktory

Riziková místa v okolí školského zařízení

V okolí školského zařízení se nachází řada rizikových míst – herna, restaurace, podezřelé obchody a trafiky. Téměř ve všech jsou k dostání cigarety, žvýkáci tabák, alkohol ale v mnohých i marihuana a jiné drogy neomezeně věku nakupujícího. Dostupné jsou také výherní automaty.

2.2 Pozitivní faktory

Životní prostředí

Pro Počátky je typické příjemné životní prostředí, řada rybníků, mimořádně čistý vzduch, cesty roubené alejemi stromů, hluboké lesy s kopcovitým terénem. Vedle již zmiňovaného oplývá město a okolí možnostmi pěší i cykloturistiky, ozdravných pobytů v přírodě, houbaření, či jen odpočinku – tedy tím, co možná zprvu unaví, ale pak pohladí tělo a především pomůže srovnat myšlenky.

Zdravotní služby

Zdravotní péče je pro obyvatele dobře dostupná – obvodní lékaři, pediatr, zubní lékaři, gynekolog, otolaryngolog, chirurg, ortoped, neurolog, rehabilitační služby.

Dopravní obslužnost

Školské zařízení má výbornou dopravní obslužnost, v nejbližším okolí je autobusové nádraží s přímými spoji do Pelhřimova, Jindřichova Hradce, Jihlavy, Prahy, Českých Budějovic a dalších velkých měst, v blízkosti je i vlakové nádraží.

Volnočasové aktivity ve městě

V Počátkách si mohou obyvatelé vybrat z široké nabídky kulturních, sportovních i jiných volnočasových aktivit. Řada z nich je finančně dobře dostupná, některé jsou zcela zdarma.

3. Analýza školy

3.1 Rizikové faktory

Zátěž z rodiny a okolí

Naše žákyně/dívky se především v místě bydliště mohou poměrně často setkat s řadou vážných problémů jako je vysoká nezaměstnanost, chudoba, kriminalita nejrůznějšího druhu, konzumace alkoholu a drog a to i virtuálních, xenofobie, rasismus, gamblerství či prostituce.

Etnický původ

Některé naše žákyně/dívky jsou jiného etnika nebo cizinci (především Slovenky či Ukrajinky). Nenarážíme však u nich na jazykovou bariéru. Ne vždy se však setkáváme s ochotou rodin ke spolupráci.

Žákyně se specifickými vzdělávacími potřebami

Někteří žákyně/dívky již při přijetí ke studiu/při umístění v našem zařízení nebo v průběhu vzdělávání/pobytu u nás vyžadují zvláštní pozornost. Jedná se o žákyně/dívky se specifickými vzdělávacími potřebami, se zdravotním a jiným postižením. Škola je připravena pro integraci těchto žáků ke společnému vzdělávání, v souladu s vyhláškou 27/2016 Sb. ze dne 21. ledna 2016 o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.

Projevy rizikového chování u žákyn

Většina našich žákyň/dívek, kouří, mají zkušenosti s alkoholem, s marihuanou i s ostatními drogami. Ojedinele dochází k záchytu alkoholu, cigaret či marihuany na školních akcích.

Nejrizikovější jsou v této oblasti turistické, vodácké, zátěžové, adaptační či cyklistické pobyty a lyžařský kurz. Počet kuřáků mezi našimi žákyněmi/dívkami je velmi vysoký v porovnání s celkovou populací, což zvyšuje nutnost aktivně preventivně působit při každé možné příležitosti.

Mezi žákyněmi/dívkami se v posledních letech objevuje závislost na počítačích a virtuálních technologiích - netolismus, kdy tráví všechny svůj volný čas hraním her a především na sociálních sítích. Bohužel i přes veškerou spolupráci se zákonnými zástupci, kmenovými pracovníky OSPOD, odbornými pracovníky, školou i výchovou se někdy nedaří účinněji zasáhnout.

Některé z našich žákyně/dívek mají zkušenosti i s trestnou činností – krádeže, distribuce drog, kuplířství. Těmto dívkám se ve zvýšené míře věnuje psycholog, etoped i další pracovníci.

Velkým tématem našich žákyně/dívek je i rizikové sexuální chování – především v době „úteků ze zařízení“ a pobytech doma o dovolenkách.

Vysoká absence u žákyň

U žákyň, které jsou „na útěku“ ze školského zařízení zůstává vysoký počet neomluvených zameškaných hodin. Vyšší číslo je i u omluvených hodin z důvodu nemoci. U některých žákyň existuje podezření na skryté záškoláctví. Při řešení neomluvená absence škola postupuje podle zákona.

Budovy školského zařízení

Budovy školského zařízení jsou v relativně dobrém technickém stavu, přesto dochází k občasným haváriím. Nutné jsou opravy a údržba. Tyto činnosti občas negativně zasahují do provozu školského zařízení. V samotných budovách školského zařízení jsou některá riziková místa.

Jsou to především toalety, kde dochází k občasnému vandalství a ničení majetku školy. Toalety a botárky jsou i místem verbálních a někdy i fyzických konfliktů. Nevýhodou školní výuky je skutečnost, že školní jídelna je v budově internátu a proto musí žákyně na oběd přecházet.

Financování

Naše školské zařízení se podobně jako celá řada jiných potýká s nedostatkem finančních prostředků na provoz, nákup pomůcek a nutné opravy.

3.2 Pozitivní faktory

Zdravé klima školského zařízení, třídního kolektivu a výchovné i rodinné skupiny

Žáci, učitelé, vychovatelé, kmenoví pracovníci OSPOD i rodiče (zákonní zástupci) hodnotí vesměs klima naší školy jako osobnostně orientované a kvalitní ve všech dimenzích - ekologické, společenské, sociální i kulturní. Jeho hlavním rysem je tolerance, podpora a pomoc. V sociální dimenzi je jen minimum stresových situací. Pozitivně jsou hodnoceny zejména vzájemné vztahy. Třídní i skupinová koheze je dobrá. Strach ze školského zařízení a pobytu v něm se prakticky neobjevuje.

Spolupráce v oblasti prevence

V oblasti prevence velmi dobře působí sestava zástupce ředitelky za školy (školní metodik prevence), vedoucí vychovatelka, psycholog, ředitelka a etopedka. Každý odborník měl své vlastní pole působnosti a navzájem se velmi dobře spolupracovali.

Pedagogický sbor

Pedagogický sbor je dalším pozitivem školy. Ve školském zařízení působí cca 30 pedagogů, jejichž počet se mění v závislosti na mateřských dovolených apod. Odborná a pedagogická způsobilost pedagogů (učitelů, vychovatelů, asistentů pedagoga) je vysoká. Všichni pedagogové se snaží i nadále se odborně vzdělávat – specializační studium, účast na seminářích ESF, sebezkušenostní výcviky, školení dle nabídky akreditovaných společností.

Společné vzdělávání – tzv. inkluze

Škola je po všech stránkách (s výjimkou bezbariérovosti) připravena na integraci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Došlo k úpravě všech dokumentů školy (především ŠVP) a k odbornému proškolení všech pedagogických pracovníků vzhledem ke splnění podmínek společného vzdělávání v souladu s Vyhláškou č. 27/2016 Sb., vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.

Školní vzdělávací programy

Ve školském zařízení funguje dívčí spoluspráva, která aktivně spolupracuje s vedením školy na vytváření co nejlepších podmínek pro průběh ústavní péče, pro plnění povinné školní docházky a pro přípravu na povolání

Školní vzdělávací program pro základní školu

Základní škola má vytvořený kvalitní vzdělávací program s názvem „Základní škola“.

Školní vzdělávací program pro střední školu

Střední škola má vytvořený kvalitní vzdělávací program s názvem „Kuchař-číšník“.

Školní vzdělávací program pro výchovný ústav a dětský domov se školou

Vzhledem k neurčité délce pobytu jednotlivých dětí, které může být v rozmezí týdnů až několika let, Školní vzdělávací program pro výchovu tvoří ucelený rámec rozvoje klíčových kompetencí osobnosti v tomto věku s cílem přípravy na běžný civilní život kdykoliv po opuštění ústavu.

Protože však některé děti odcházejí do běžného rodinného prostředí a některé odcházejí přímo do samostatného života, je pro každé dítě Školní vzdělávací program ještě transformován na základě diagnostik do Programu rozvoje osobnosti dítěte. Tyto dva stěžejní dokumenty (ŠVP a PROD) tvoří hlavní kostru výchovné a vzdělávací práce s dítětem.

Individuální přístup

Ve školském zařízení je běžný individuální přístup ke všem žákyním/dívčkám stejně tak jako respektování jejich osobnostních specifik.

Vybavenost školského zařízení

V areálu Výchovného ústavu, dětského domova se školou, střední školy, základní školy a školní jídelny jsou umístěny dvě budovy – škola (společná pro všechny ročníky základní i střední školy) a internát (rovněž společný pro všechny žákyně)

Výchovný ústav, dětský domov se školou, střední škola, základní škola a školní jídelna má neúplnou základní školu. Výuka probíhá pouze na druhém stupni (výjimečně jednou za řadu let je otevřena třída pátá). Vyučování probíhá v jedné třídě, ve kterých jsou spojeny všechny

ročníky základní školy. Zaplněnost ročníků záleží na věku a třídní docházce dívek, které jsou umístěny do našeho školského zařízení. Výuka je individuální pro každý ročník.

Na střední škole se vyučuje jeden studijní obor – Kuchař-číšník.

Většina učeben je umístěna v přízemí budovy. Pouze počítačová učebna je v prvním patře – půdní vestavbě. Škola je vybavením soběstačná – je v ní umístěna i tělocvična, učebna přírodopisu, chemie a fyziky, počítačová učebna i cvičná kuchyňka.

Škola je dobře vybavena učebnicemi a učebními pomůckami, při výuce různých předmětů je využíván výukový SW.

Pro další studium dívek i pedagogů a pro zájmovou činnost je k dispozici dobře vybavená školní knihovna. Literatura, učebnice, učební pomůcky a výukový SW jsou průběžně doplňovány o nové.

Zařízení má vlastní školní jídelnu.

V roce 2005 byla dokončena nástavba (třetí patro) ubytovací části pro V. a VI. výchovnou skupinu. V suterénu budovy je jídelna, prádelna, sušárny, návštěvní místnost, zdravotní pokoj a botárna. V 1. a 2. a 3. nadzemním podlaží je šest samostatných buněk pro dívky. Každá buňka se skládá z chodby, čtyř ložnic po dvou lůžkách, obývacího pokoje a hygienického zařízení. Na každém patře je společná kuchyňka a úklidová místnost.

Pro zájmovou činnost jsou připraveny sportovní potřeby – sjezdové i běžecké lyže, kola, brusle, koloběžky a stůl pro stolní tenis, fotbal, trampolína, kuželky i další sportovní vybavení. V areálu zařízení je i hřiště na volejbal, i když zastaralé. Zařízení je dále vybavené i potřebami pro další zájmovou činnost – výtvarnou, hudební atd.

Informační a komunikační systém ve škole

Školské zařízení EVIX - informační systém, určený pro výkon práce, správu a vedení povinné dokumentace zařízení ve smyslu § 2 odst. 1 písm. a-d zák. č. 109/2002 Sb., tzn. pro diagnostické ústavy, dětské domovy, dětské domovy se školou a výchovné ústavy (SVP).

Škola provozuje informační systém pro učitele, žáky a rodiče - Bakaláři. V něm se průběžně objevují a doplňují údaje o veškerém dění ve škole.

Na webu jsou také veškeré údaje o akcích ve školském zařízení a samozřejmě všechny potřebné dokumenty (např. Výroční zpráva, Vnitřní řád, formuláře apod.).

Účast na životě města – spolupráce s organizacemi

Pozitivně se školské zařízení vymezuje také ke svému okolí – žákyně/dívky se účastní soutěží a výstav pořádaných městem. Velmi aktivně spolupracujeme s Léčebnou dlouhodobě nemocných Počátky – pořádání Vánoční besídky, Olympiády pro seniory, pečení perníčků, výroba přáníček apod. Účastníme se také akcí pořádaných místním městským úřadem či oddílem Sportu pro všechny – oslava Dne matek, Mikulášská nadílka, Rozsvěcení vánočního stromu, Masopust apod.

Široká nabídka zájmové činnosti

Při stanovování obsahu činnosti vycházíme vedle pedagogických zásad, ze základních požadavků, které jsou specifické pro zájmové činnosti. Požadavek pedagogického ovlivňování volného času lze chápat jako nutnost citlivého pedagogického vedení dívek k účelnému využívání volného času. Dívky jsou seznamovány s různou smysluplnou náplní volného času, které jim mají přinést uspokojení, kompenzaci a seberealizaci. Na základě poznání různých přiměřených aktivit se vytváří základy pozdějšího návyku na využívání volného času. Požadavek aktivity předpokládá vedení dívek k aktivnímu zapojení se do plánování, přípravy, realizace i hodnocení činnosti. Při naplňování požadavku seberealizace se snažíme, aby každá dívka mohla uplatnit své specifické vlohy a schopnosti a být v některé oblasti lidských činností úspěšná. Dívky nehodnotíme jenom navzájem srovnatelnými výsledky, ale oceňujeme snahu a

výsledek s ohledem na možnosti a předpoklady. Požadavkem odpočinkového a rekreačního zaměření přispíváme k odstraňování únavy a regenerace duševní a fyzické síly.

Obsah zájmového vzdělávání je specifikován v základní dokumentaci: roční výchovně vzdělávací plán, týdenní plán rodinné či výchovné skupiny. Je obsažen i v plánu práce jednotlivých zájmových útvarů. Trvání pravidelného zájmového vzdělávání je školní rok.

Zcela specifickou funkci mají pobyty dívek v přírodě. Jejich úkolem je utužovat kolektiv, prakticky si prožít aktivity spojené s rekreačním trávením volného času, ověřování si dovedností získaných při práci na jednotlivých skupinách: pohyb v přírodě, vaření na otevřeném ohni, sběr lesních plodů, zátěžové pochody, jízda na kole, orientace v terénu, výběr vhodného ošacení a obuvi. Pobyt dívek jsou zároveň příležitostmi pro praktické ověřování a zdokonalování získaných kompetencí.

4. Charakteristika cílových skupin

VÚ, DDŠ, SŠ, ZŠ a ŠJ Počátky je speciální výchovně – vzdělávací zařízení, které poskytuje výchovnou, vzdělávací, sociální a hmotnou péči dětem s nařízenou ústavní nebo uloženou ochrannou výchovou (výjimečně), popřípadě též s předběžným opatřením soudu, po dobu povinné školní docházky či přípravy na své budoucí povolání.

Hlavní cílová skupina – do zařízení jsou přijímány dívky ve věku 12 – 18 (resp. 19) let s nařízenou ústavní výchovou (předběžným opatřením) plnící povinnou školní docházku na základní škole nebo připravující se na povolání na střední škole. Jedná se o skupinu osob s vysokou mírou rizika a vyšší frekvencí výskytu rizikového chování.

Dívky mají diagnostikovány různé poruchy chování, většina má narušené sociální a rodinné zázemí. Část dívek je v péči dětských psychiatrických ambulancí a je trvale medikována. Jedná se tedy o dívky se speciálními vzdělávacími potřebami. Charakteristická je jejich velmi nízká motivace ke změně chování, snížená schopnost koncentrace a zaměření pozornosti, výrazné nedostatky v osvojených vědomostech, dovednostech a návycích. Snížené volní vlastnosti jsou výraznou překážkou pro jejich soustavné vzdělávání. Vzdělávání je nutné přizpůsobovat jejich aktuálnímu stavu a důsledně respektovat individuální možnosti dívek.

Dalšími cílovými skupinami jsou zaměstnanci školského zařízení - pedagogičtí i nepedagogičtí pracovníci, rodiče, zákonní zástupci a další široká veřejnost.

III. TÉMATA PRIMÁRNÍ PREVENCE

Základem primární prevence je prevence všeobecná specifická, kterou doplňují aktivity prevence nespecifické. V oblastech indikované a sekundární prevence spolupracujeme s odborníky.

1. Metody prevence

Nespecifická prevence

Je součástí celé výchovně vzdělávací činnosti i učebních osnov jednotlivých předmětů, usiluje o zvyšování sebevědomí a sebeuvědomění žáků, rozvíjení vhodné verbální i neverbální komunikace, konstruktivní řešení problémů, schopnost klást otázky a vyjádřit svůj názor, řešení stresu, učení vzájemné pomoci, schopnost říci si o pomoc a vědomí, kam se v jakých záležitostech obrátit, vyrovnání se s neúspěchem, obrana před manipulací.

V oblasti nespecifické prevence je dále žákyním/dívčkám nabízena široká škála zájmových, sportovních a volnočasových aktivit.

Specifická prevence

Jedná se o programy a aktivity cíleně zaměřené na řešení výskytu konkrétních sociálně patologických jevů. Tyto aktivity nejsou součástí učebního plánu, reagují na zvláštní situace v třídních či skupinových nebo mezi třídními/skupinovými kolektivy, či ve vztazích mezi třídními/skupinovými kolektivy a pedagogy. Jsou zaměřeny na předcházení a omezování výskytu jednotlivých forem rizikového chování žákyň/dívek. Tyto situace jsou zjišťovány na základě šetření prováděného ve školském zařízení (pozorování, monitoring třídního učitele/skupinového vychovatele, sociometrie, dotazníky, diskuse).

Zásady prevence spočívají:

- v individuální práci s každou třídou/skupinou,
- v aktivním zapojení třídního učitele/skupinového vychovatele,
- v uplatňování efektivních metod ve výuce (skupinová, kooperativní a projektová výuka) i výchovné činnosti,
- ve kvalitně zpracovaném Školním řádu a Vnitřním řádu.

Jednotlivé oblasti primární prevence:

- Prevence drogových závislostí, alkoholismu a závislosti na nikotinu
- Prevence záškoláctví
- Prevence šikany a projevů xenofobie, rasismu a antisemitismu
- Prevence rizikového sexuálního chování – sexuální výchova
- Prevence kriminality a delikvence, právní odpovědnost
- Zdravý životní styl, prevence poruch příjmu potravy, ochrana životního prostředí
- Prevence virtuálních drog – patologické hráčství a závislost na počítačových hrách, sociální sítě
- Prevence rizikového chování v dopravě a při sportu

IV. CÍLE, KTERÝCH CHCEME DOSÁHNOUT

1. Dlouhodobé cíle

- pozitivní klima ve třídě i škole,
- spolupráce pedagog (školské zařízení) – rodič (zákonný zástupce) a naopak,
- prevence a potlačení všech druhů šikany; práce s žákyněmi/dívkami, u nichž se již náznaky šikany vyskytly (oběť i agresor),
- prevence záškoláctví a skrytého záškoláctví (působení jak na žákyně/dívky, tak rodiče/zákonné zástupce)
- výchova ke zdravému životnímu stylu,
- rozvoj etického a právního vědomí; vytváření eticky hodnotných postojů a způsobů chování,
- výchova k odpovědnosti za zdraví své i ostatních,
- zvyšování odolnosti žákyň/dívek vůči návykovým látkám (především tabákové výrobky, alkohol, marihuana),
- prevence rizik sexuálního života,
- rozvoj komunikačních dovedností žákyň/dívek,
- zkvalitňování mezilidských vztahů a sociálních vazeb,
- sebepojetí a sebedůvěry (umět v žákyních/dívkách vzbudit kladné pocity ve vztahu k sobě samé, svému tělu...; prevence poruch příjmu potravy),
- upevňování důvěrného vztahu mezi pedagogy a žákyněmi/dívkami
- vhodné trávení volného času (široká nabídka volnočasových aktivit, zájmových kroužků)
- metodická a informační pomoc pedagogům,
- další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti prevence,
- spolupracovat se státními institucemi, externími odborníky a institucemi

2. Střednědobé cíle

- udržování pozitivního klimatu ve třídě/rodinné či výchovné skupině,
- mapování třídních vztahů za pomoci třídních učitelů/vztahů na rodinné či výchovné skupině za pomoci skupinových vychovatelů,
- pravidelné třídnické hodiny, večerní a týdenní skupinová sezení s vyšším zapojením odborných pracovníků (psycholog, etopeka),
- posílení čtenářské, komunikační, ale i finanční gramotnosti

3. Krátkodobé cíle

- posílení povědomí o schránce důvěry; její duplicita v elektronické verzi pomoc@vupocatky.com
- týmově řešit problémy,
- průběžně informovat pedagogy o akcích a možnostech dalšího vzdělávání v oblasti prevence,
- uskutečnit plánované akce v rámci prevence,
- realizace projektových dní,
- podpořit práci dívčí spolusprávy a zapojit ji do spolupráce při naplňování preventivního programu,

- zlepšit vzájemnou informovanost mezi školou (učiteli) a výchovou (vychovateli, asistenty pedagoga) o probíhajících preventivních akcích
- splnit veškerá preventivní témata, která mají být obsahem výchovně vzdělávací činnosti
- více zapojovat žákyně/dívky do soutěží, zveřejňovat jejich úspěchy.

V. CÍLE V JEDNOTLIVÝCH OBLASTECH PREVENCE

1. Prevence drogových závislostí, alkoholismu a závislosti na nikotinu

- předcházet užívání návykových látek včetně alkoholu a tabáku
- předcházet závislosti na návykových látkách a zdravotním problémům způsobených v důsledku konzumace drog
- oddálit první kontakt s návykovými látkami, snižovat poptávku po NL

2. Prevence záškoláctví

- aktivně vyhledávat žákyně ohrožené záškoláctvím
- vypracovat a důsledně aplikovat plán na snižování omluvené i neomluvené absence
- postupovat důsledně a v souladu s legislativou při řešení neomluvené školní docházky
- spolupracovat s jinými subjekty na dodržování povinné školní docházky
- posilovat hodnotu vzdělání
- motivovat k úspěšnému ukončení přípravy na povolání

3. Prevence šikany a projevů xenofobie, rasismu a antisemitismu

- předcházet šikaně - jejím projevům, stádiím a formám
- předcházet projevům xenofobie, rasismu a antisemitismu
- upevňovat obecně uznávané hodnoty a postoje společenského života
- vyvracet předsudky a pěstovat úctu k životu
  - o (stáří x mládí...), (bohatí x chudí), (zdraví x hendikepovaní)
- posilovat a rozvíjet zdravé mezilidské a vrstevnické vztahy, především ve směru k žákyním/dívkám se speciálními vzdělávacími potřebami
- podporovat v žákyních jejich přirozenou zvědavost a potřebu poznávat nové
- zajistit bezpečnost žákyň/dívek o přestávkách a skrytých místech školského zařízení (např. pedagogickým dohledem)
- účinně a profesionálně postupovat při rozpoznání šikany v souladu s pokyny MŠMT
- zasvětit do problematiky šikany i nepedagogické pracovníky
- šířit objektivní, pravdivé informace o extremistických organizacích, nebezpečných ideologiích, sektách, náboženstvích
  - o (fašismus, komunismus, islamismus, náboženské války, terorismus atd.)

4. Prevence rizikového sexuálního chování – sexuální výchova

- předcházet rizikovému sexuálnímu chování
  - o promiskuitě, nebezpečím nechráněného styku, sexuálně přenosným nemocem
- předcházet rizikům předčasného sexuálního života - právní odpovědnost, citová nevyzrállost, antikoncepce, potraty
- posilovat a upevňovat obecně uznávané hodnoty - rodina, mateřství, láska.
- předcházet rizikům souvisejících s tělesnými a psychickými změnami
  - o porozumění a péče o své tělo i ducha,

- informace o přirozených vývojových změnách, gynekologie, sexuologie a venerologie
- předcházet rizikům sexuálního zneužívání, týrání a zanedbávání - pedofilie, sexuální vydírání, pornografie, znásilnění
- předkládat témata sexuální výchovy jako přirozenou věc
  - pohlavní styk, odlišnosti obou pohlaví, homosexualita, odchylky
- podporovat zdravé sebevědomí žákyň/dívek a citlivě přistupovat k jejich problémům

5. *Prevence kriminality a delikvence, právní odpovědnost*

- vysvětlit a popsat základní projevy kriminality a delikvence
- vysvětlit jednotlivé dílčí mechanismy a dynamiku trestných činů, přestupků
  - (co se děje před, proč, co se děje potom, jak se cítí postižený...)
- předkládat a vysvětlovat modelové situace na osobní hranice a vztahovat chování ve vztahu k normalitě a společenské normě
- podporovat a zapojovat se do projektů realizovaných jinými subjekty
- zasvětit žákyně/dívky do základních legislativních ustanovení
- zasadit se o to, aby žákyně/dívky znaly svá práva a povinnosti ve společnosti
- upevňovat základní pravidla a hodnoty společenského chování
- předkládat vhodný vzor společenského chování, dbát na dodržování zákona a být morální podporou

6. *Zdravý životní styl, prevence poruch příjmu potravy, ochrana životního prostředí*

- podporovat zdravý životní styl žákyň/dívek
  - životospráva, duševní hygiena, režim dne, stres...
- upevňovat kladný vztah ke svému tělu
- seznámit žákyně/dívky s různými styly života
  - vrcholový sport, modelky (plastická chirurgie), vegetariánství, život v komunitách
- předcházet negativním vlivům medií a reklamy (tisk, TV, PC) – ideál krásy, odtržení od reality, módní trendy atd.
- předcházet vzniku poruch příjmu potravy - anorexie, bulimie, diety, obezita
- upevňovat a rozvíjet kladný vztah k životnímu prostředí – ekologii
- naučit žákyně/dívky poskytnout první pomoc a orientovat se v integrovaném záchranném systému
- podporovat žákyně/dívky v jejich nápadech, potřebách a tvořivosti
- aktivizovat žákyně/dívky k pravidelným sportovním a zájmovým činnostem

7. *Prevence virtuálních drog – patologické hráčství a závislost na počítačových hrách, sociální síť*

- seznámit žákyně/dívky se základními pojmy virtuálních drog
  - TV, PC, mobily, sociální síť, reality show, výherní automaty, sázení
- předcházet zdravotním, sociálním a psychickým poškozením v důsledku zneužívání virtuálních drog

- znecitlivění, ztráta reality, snížení sebekontroly, násilí, závislost, gambling, netolismus
- stanovit a posilovat v žákyních pravidla pro užívání prostředků virtuální reality
- podporovat prostředky virtuální reality s kladnými stránkami obsahu
  - (postřeh, vědomosti, koordinace pohybů, soustředění...)

8. *Prevence rizikového chování v dopravě a při sportu*

- poukázat na možné následky rizikového chování
- nabídnout žákyním jiné způsoby vyžití náhradou za adrenalinové zážitky ve sportu či v dopravě

VI. ČINNOSTI NUTNÉ K DOSAŽENÍ CÍLE

1. Výchova

- a) Výchovné působení na žákyně/dívky během veškeré činnosti ve školském zařízení
- b) Osobní příklad – rozhodujícím prvkem úspěšnosti preventivního působení jsou pedagogové, kteří svou erudicí i svými životními a morálními postoji reprezentují hodnoty, potřebné při výchově žákyně/dívek k pozitivním životním postojům, ke zdravému životnímu stylu.

1.1 Hlavní úkol výchovy

Výchovné a vzdělávací strategie představují společné postupy, které vedou k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žákyně/dívek.

Naším hlavním úkolem je výchova a vzdělání žákyně/dívek s výchovnými problémy a poruchami chování s cílem tento stav změnit, snížit pravděpodobnost selhání v budoucnosti, všestranně rozvíjet jejich osobnost a integrovat je do společnosti. Tomuto úkolu je podřízen celý systém založený na odstraňování vlastních nedostatků a chyb, vytváření přijatelného hodnotového systému, posilování pozitivních morálních, volních a charakterových vlastností. V ZŠ a SŠ chceme dosáhnout co možná nejlepší úroveň vědomostí a dovedností, což umožní dívkám bezproblémové zařazení do kmenové školy po návratu do rodiny. V daleko větší míře se zaměříme na spolupráci s rodiči a na práci s rodinou žákyně/dívek vůbec.

Výchovný systém je založený na pedagogickém taktu, pozitivním přístupu, korektním jednání, stabilitě, pravidelnosti, spravedlivém hodnocení, vstřícnosti a jasném formulování požadavků, kladné motivaci, široké škále poutavých odměn, pomoci při adaptaci. Výchovu a vzdělání chceme vést tak, aby pobyt žákyně/dívek v našem zařízení byl přínosem pro jejich současný i budoucí život a pro společnost. Důležitá je klidná atmosféra bez unáhlených rozhodnutí, vytváření důvěry. Po případném selhání dáme možnost navázat na předchozí dobré výsledky, naučit se vyrovnat s neúspěchem, hodnotit své chyby a ponaučit se z nich. Nést zodpovědnost za své jednání. Tato situace vyžaduje vysokou profesionalitu pedagogických pracovníků ve výchovných a vzdělávacích postupech, metodách a formách práce a především větší spolupráci všech zaměstnanců zařízení. Je nutné přetvářet nevhodné návyky pedagogů – zavádět nové, progresivní metody práce založené rovněž na vztahu s dívkou. Rovněž je nutný individuální přístup s respektováním osobnostních specifik.

1.2 Metody a formy výchovné práce, výchovné postupy, výchovné zásady

Metody

Spontánní – v průběhu běžného dne – neřízené rozhovory, pochvaly, nápodoba, sociální učení v reálu, vzory, ideály, ukázky, příběhy.

Verbální regulace chování – instrukce, pokyn, doporučení, rada, podněcování, různé formy zpětných vazeb.

Řízené – řízené sociální učení, hraní rolí, inscenační techniky, situační úkolové hry, nácvik konkrétních sociálních dovedností

- besedy, diskuze, exkurze, návštěvy knihovny, divadla, kina
- hry, projektové hry, kvízy, soutěže
- zájmová činnost

- volnočasové aktivity, ruční práce, vaření
- sportovní aktivity
- zátěžové aktivity
- relaxace
- výroba a možný prodej výrobků

Výchovné postupy

- emoční podpora dívky, poskytování zájmu a prostoru pro sebeotevření se
- poskytování vztahové podpory (s přiměřenou reflexí pedagoga)
- posilování samostatnosti, nepoužívání direktivních metod, zažívání kooperace
- posilování kompetencí vlastními silami zvládat svůj život
- podpora schopnosti se rozhodovat, nevinít za svá rozhodnutí okolí, nést zodpovědnost za své rozhodnutí
- podpora aktivity a samostatnosti dívky
- vedení k opouštění dětských strategií
- posilování auto korektivního jednání
- pomoc při vytváření sebnáhledu na své chování – od verbálního přes produktivní až po efektivní (chovat se sociálně přijatelně bez vnější regulace).

Formy výchovné práce

- individuální práce
- skupinová práce

Výchovné zásady

- jasná a srozumitelná pravidla
- jasné a srozumitelné a časté pozitivně konotované zpětné vazby
- podpora vzájemné důvěry
- práce na principu dohody/krátkodobé kontrakty/
- převaha pozitivně stimulujících prvků
- odlišení emoce a chování jedince a jeho jednání
- pedagog je modelem chování
- průběžná motivace dívky
- podpora sebereflexe
- individualizace

2. Výuka

Výuka je důležitým prostředkem jak dosáhnout cílů vytýčených v jednotlivých bodech MMP. Školní vzdělávací program je sestaven tak, aby obsahoval všechna uvedená témata primární prevence a bylo tak zajištěno, že je žákyně absolvují v rámci normální výuky nebo pravidelných školních aktivit jako jsou projektové dny, exkurze, besedy a výjezdové akce.

Témata MMP jsou vtělena i do tematických plánů jednotlivých vyučujících. Některá témata MMP se probírají opakovaně a ve více předmětech. Žákyně tak mají možnost seznámit se s toutéž problematikou z různých úhlů pohledu a v různých souvislostech. To přispívá k upevnění takto získaných kompetencí.

2.1 Oblasti výuky s integrovanými tématy prevence

2.1.1 Český jazyk a literatura

- Nauka o významu slov a tvorbě slov
- Čtenářská gramotnost
- Spisovný, nespisovný jazyk, obecná čeština, nářečí
- Monolog a dialog
- Osobní a úřední dopis – vhodná forma sdělení, zásady sdělení, dorozumívání, manipulativní sdělení
- Charakteristika, popis – vyjádření vlastního pocitu a postoje
- Základy řečnictví - praktický řečnický výcvik - zapojení do diskuse, využití zásad správné komunikace, pravidel dialogu, základy kultivovaného vyjadřování
- Životopis
- Publicistika a zpravodajství - orientace v hromadných sdělovacích prostředcích, publicistika na internetu
- Filmová a televizní tvorba
- Česká a světová literatura
- Vývoj literatury jako reflexe společnosti
- Jevy rizikového chování v literatuře
- Projekt: Studenti čtou a píšou noviny
- Povinná četba

2.1.2 Cizí jazyky

- Rodina, životní styl, volný čas, mezilidské vztahy, etika
- Zdraví a nemoci, nehody, poškozování zdraví, výživa, psychohygiena,
- Škola, pravidla a jejich dodržování
- Osobnost, individualita, tolerance odlišností, sebepoznání,
- Cestování, národní a mezinárodní rozdíly, multikulturalita
- Životní prostředí
- Rasismus, terorismus, války ve světě, váleční uprchlíci
- Zločin, trest, odpovědnost
- Významné osobnosti
- Svátky typické pro anglicky a německy mluvící země
- Články v zahraničním tisku
- Projektové dny

2.1.3 Matematika

- Orientace v rovině, prostoru
- Slovní úlohy
- Běžné a problémové životní situace – matematizace reálných situací jako možnost řešení problému
- Finanční gramotnost
- Statistika a její význam pro život
- Projekt: Normujeme s „trojčlenkou“

2.1.4 Informační a komunikační technologie

- Metody a nástroje vyhledávání na internetu - práce s informacemi
- Bezpečné chování na internetu

- Problematika sociálních sítí
- Počítačové hry
- Tvorba prezentací
- Autorský zákon, autorské právo
- Projekt: Desatero bezpečného internetu, Reklama- pomocník či nepřítel, Zdravý jídelníček

2.1.5 Dějepis

- Vývoj chápání osobnosti v průběhu dějin (antický ideál,...)
- Vývoj na různých místech světa
- Řešení politických, sociálních a národnostních problémů v průběhu dějin
- Občan, občanská práva, lidská práva, ústava
- Politické proudy
- Kulturní různorodost doby, konflikty, kulturní rozdíly a etnický původ
- Fašismus, nacismus, komunismus, rasismus
- Studená válka, rozdělení světa
- Hospodářská krize
- Třetí svět
- Globalizace (klady, zápory, problémy)
- Projekty (Svatý Václav, 17. listopad)

2.1.6 Občanský a společenskovední základ

- Rodina – postavení v rodině, role, fungování, problémy, krize
- Národnostní menšiny
- Rasismus, xenofobie, diskriminace
- Stát a právo (právní normy x morální normy)
- Člověk jako jedinec (sexuální výchova, zdravý způsob života, poruchy příjmu potravy, rizika ohrožující zdraví, nebezpečí drog)
- Člověk a smysl života (sociální skupina, motivace, vůle, systém osobních hodnot, sebehodnocení)
- Člověk a předpoklady soužití (lidská práva, právní ochrana člověka, protiprávní jednání, Ústava, právní základy státu)
- Světová náboženství, nebezpečí náboženských sekt
- Pyramida potřeb
- Stres a náročné životní situace
- Sociální politika státu, životní úroveň
- Demokracie (historické a současné normy)
- Politické subjekty (pravice, levice, extremismus)
- Mezinárodní ekonomická spolupráce
- Globalizace, globální problémy, evropská integrace, migrace
- Sociální problémy: návykové látky, výroba, držení a zprostředkování návykových nelegálních látek, gamblerství, graffiti, kriminalita, prostituce, zneužívání internetu
- Problémy národnostní, náboženské a jiné nesnášenlivosti, důsledky xenofobie, netolerance a extremismu pro soužití lidí a uplatňování lidských práv
- Nebezpečí spojená s působením nacionalistických, fundamentalistických a extrémistických ideologií a doktrín
- Základy psychologie
- Základy filosofie

- Projekty: Jeden den v kůži dospělého, Jeden den na pracovišti
- Exkurze: Návštěva Okresního soudu Jindřichův Hradec

2.1.7 Zeměpis

- Struktura obyvatelstva
- Kulturní odlišnosti
- Vegetační pásma (zemědělství)
- Životní prostředí
- Politická geografie – geopolitické systémy, geografické aspekty bohatství a chudoby
- Globalizace
- Migrace
- Ohniska neklidu v současném světě
- Život různých kultur, rasismus, xenofobie
- Původ a výskyt drog

2.1.8 Fyzika

- Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
- BOZP s elektrickým proudem a na elektrických zařízeních
- Úrazy, dopravní nehody – první pomoc
- Požární ochrana
- Optika – bezpečnost – laser
- Zvuk, hluk a ochrana zdraví
- Problematika jaderné energie a jaderných zbraní
- Obnovitelné a neobnovitelné zdroje energie
- Projekt: Zaostřeno na Zemi
- Exkurze: Jaderná elektrárna Dukovany

2.1.9 Chemie

- Bezpečnost práce – zásady bezpečné práce v chemické laboratoři i v běžném životě
- První pomoc
- Označení nebezpečných látek a postup při chemické havárii
- Hoření, hořlaviny, hašení
- Návykové látky, drogy, doping
- Léčiva
- Metabolismus
- Chemie a životní prostředí
- Alkaloidy a jedy

2.1.10 Biologie

- Biologie člověka
- Genetika
- Vývoj člověka
- Rasy a etnika
- Zdravý životní styl
- Sexuální výchova

- Ochrana zdraví, úraz, nemoc, první pomoc
- Zneužívání přírodních látek
- Ochrana životního prostředí
- Projekty „Světový den srdce“

2.1.11 Hudební výchova

- Hlasová hygiena
- Sebevědomý vokální projev
- Umění a kýč
- Hudba jako způsob identifikace a sebe prezentace
- Etnická hudba
- Projekty: Vánoční besídka, Masopust a tradiční písně

2.1.12 Výtvarná výchova

- Architektura, perspektiva
- Kresba a malba jako prostředek sebevyjádření
- Masová kultura, fenomén kýče
- Zaujímání osobního postoje k zobrazovaným dílům
- Kritické hodnocení uměleckého díla, úloha umělce ve společnosti
- Aktuální reflexe na politicko-kulturní dění
- Užité umění
- Vliv a uplatnění symbolu
- Rozpoznání díla se znaky netolerance, rasismu a xenofobie

2.1.13 Tělesná výchova

- Rozvoj osobnosti
- Zdravý životní styl
- Zdravá soutěživost
- Kolektivní hry
- Bezpečnost při sportu, první pomoc
- Zakázané látky, doping
- Projekt: Lyžařský kurz, Turistický kurz

2.1.14 Průřezová témata

Průřezová témata jsou nedílnou součástí základního i středního vzdělávání, jejich rozsah a způsob realizace stanovuje školní vzdělávací program. Tematické okruhy průřezových témat procházejí napříč vzdělávacími oblastmi a pozitivně ovlivňují proces utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáků a působí preventivně proti vniknutí rizikového chování. Všechny okruhy průřezových témat jsou na naší základní i střední škole zahrnuty do výuky v jednotlivých předmětech.

- Osobnostní a sociální výchova
- Výchova demokratického občana
- Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech
- Multikulturní výchova

- Environmentální výchova
- Mediální výchova
- Čtenářská gramotnost
- Dopravní výchova

3. Aktivní spolupráce s rodiči

Dívka má ihned po svém přijetí do našeho zařízení možnost telefonického kontaktu s rodinou. Tento kontakt je i nadále dívce umožňován v pravidelných intervalech nebo dle aktuální potřeby. Sociální pracovnice neprodleně oznámí rodičům přijetí dívky a zasílá informační dopis s kontakty a základními pravidly. Kontakt rodičů s dívkou a návštěvy jsou aktivně podporovány. Rodiče jsou aktuálně seznamováni s důležitými skutečnostmi, na vyžádání jsou poskytnuty informace a konzultace nutné pro další vývoj dívky/žákyně.

Rodiče jsou v pravidelném kontaktu s pedagogickými pracovníky jednotlivých žákyň/dívek telefonicky, písemně a při návštěvách či konzultačních odpoledních ve škole. Specifika jsou konzultována s odbornými pracovníky. Chronologicky a obsahově je u dívek veden záznam o kontaktech s rodinou. V případě nedostatečného či nefungujícího kontaktu je snaha zařízení do tohoto procesu vstupovat a kontakt posílit, zlepšit – případová setkání, případové konference, spolupráce s OSPOD.

Osobní přístup - poradenství poskytované přímo ve školském zařízení (metodik prevence, ředitelka, vedoucí vychovatelka, psycholog, speciální pedagog, skupinový vychovatel, třídní učitel)

Zprostředkování poradenských a dalších služeb ve spolupráci se specializovanými zařízeními a odborníky v sociální a zdravotní problematice a to pro dívky/žákyně i pro rodiče.

4. Vzdělávání

Ředitelka:

- školení dle nabídky akreditovaných společností
- Specializační studium pro školní metodiky prevence

Zástupce za školy:

- školení dle nabídky akreditovaných společností
- Specializační studium pro školní metodiky prevence

Vedoucí vychovatelka:

- školení dle nabídky akreditovaných společností
- sebezkušenostní výcvik

Vychovatelé:

- studium k doplňování kvalifikace
- školení dle nabídky akreditovaných společností
- kurzy dovedností ve volnočasových aktivitách
- semináře dle nabídky (Fakta, F POINT, NIDV, NUV,...)
- sebezkušenostní výcvik

Učitelé:

- studium k doplňování kvalifikace
- školení dle nabídky akreditovaných společností
- semináře dle nabídky (Fakta, Moudrý osel, NIDV, NUV,...)

Psycholog:

- školení dle nabídky akreditovaných společností

Etopedka:

- školení dle nabídky akreditovaných společností

- studium k doplnění kvalifikace
- AP:
- vzdělávání asistentů pedagoga
  - školení dle nabídky akreditovaných společností

Sociální pracovnice:

- školení dle nabídky akreditovaných společností

Všichni pedagogové:

- účast na seminářích ESF dle průběžné nabídky

5. Třídnické hodiny, skupinová sezení, celoustavní komunity

Významným prvkem primární prevence rizikového chování jsou celoustavní komunity, každodenní večerní i týdenní skupinová sezení a třídnické hodiny. Témata pro skupinová sezení, ať už týdenní či každodenní večerní, si připravují skupinová vychovatelé dle týdenního plánu činnosti případně dle aktuálních potřeb. Témata pro třídnickou hodinu si připravují učitelé sami dle ročního plánu třídního učitele případně dle aktuálních potřeb. Témata pro celoustavní komunity vybírá psycholog dle aktuálních potřeb, na základě potřeb i přání dívek a dle svého ročního plánu práce. Školní metodik prevence, psycholog a etopedka je využívají také jako diagnostický nástroj.

6. Aktivity specifické primární prevence

Převážná část specifické preventivní činnosti se odehrává při výchovně vzdělávacích činnostech a při výuce, existují však velmi účinné aktivity, které nelze do této oblasti zařadit. Je to především:

a) Zátěžový pobyt – Lipnice - Probíhá mimo školu, trvá jeden týden, dozor a metodické vedení zajišťuje realizační tým vedený psychologem a jmenovaný ředitelkou školy. Zátěžový pobyt je významným prostředkem specifické primární prevence, přispívá k vytváření pozitivního skupinového, třídního i celoustavního klimatu a působí preventivně proti výskytu rizikového chování.

c) Stmelovací pobyty rodinné či výchovné skupiny – zařazují se na základě analýzy skupinového klimatu podle potřeby.

h) Sportovní pobyty – lyžařský (Šumava), turistický (Řásná, Lipnice), vodácký (Lužnice), cyklistický (Zvůle) - společně strávený čas je využíván k prevenci nežádoucího chování a rozvoji zdravého životního stylu.

i) Odborné přednášky, besedy a ukázky – odborné přednášky a besedy na téma primární prevence jsou mezi žákyněmi/dívkami velmi vítané. Zařazují se dle aktuální nabídky např. školení první pomoci, beseda s Probační a mediační službou Pelhřimov, Beseda s pracovníky Domu na půl cesty Havlíčkův Brod, beseda se spisovateli, válečnými veterány apod.

7. *Aktivity nespécifické primární prevence*

Jejich preventivní působení spočívá především v rozvoji zdravého životního stylu, vytváření správných sociálních návyků a snižují riziko vzniku a dalšího rozvoje rizikového chování. U tohoto typu prevence nelze prokázat přímou účinnost. Neznamená to však, že by tyto aktivity nebyly prospěšné. Řadí se sem zejména volnočasové aktivity, projekty ochrany přírody, zdraví a majetku. Dále jsou to programy, které vedou k rozvoji osobnosti, k samostatnosti, k odpovědnosti za své jednání (např. návštěvy politických, kulturních a sportovních akcí). Do oblasti nespécifické prevence patří také aktivity vedoucí ke zlepšování komunikace, skupinového, třídního a celoustavního klimatu, např. různé společné akce.

Přehled pravidelně se opakujících aktivit:

- Sportovní hry - volejbal, stolní tenis, florbal, minikopaná.
- Pěvecký kroužek a jeho vystoupení (Vánoce, Velikonoce, Masopust, Den matek, Školní akademie, Mikulášská nadílka)
- Kroužek turistický
- Přírodovědný kroužek
- Cyklistický kroužek
- Školní knihovna – volné využívání
- Výtvarný kroužek
- Kroužek ručních prací
- Kroužek společenského tance
- Vánoční sportovní turnaje
- Poznávací výlety
- Kosmetický kroužek
- Kroužek šití
- Kroužek hippoterapie

Nepřavidelně pořádané nebo obsazované volnočasové aktivity a soutěže:

- Divadelní a filmová představení podle aktuální nabídky
- Odborné přednášky dle aktuální nabídky
- Sportovní turnaje ve stolním tenise, fotbalu, volejbalu, atletice a florbalu
- Sportovní olympiády
- Sportovní hry dětských domovů
- Festival zájmové umělecké činnosti
- Návštěva Úřadu práce Pelhřimov
- Odborné exkurze

8. *Spolupráce*

8.1 Spolupráce s organizacemi

- spolupráce s psychiatrickou léčebnou Louny
- spolupráce s psychiatrickou léčebnou Velká Bíteš
- spolupráce s psychiatrickou léčebnou Jemnice
- spolupráce s psychiatrickou léčebnou Bohnice
- spolupráce s TK Karlov
- spolupráce s adiktologem
- spolupráce s okresní hygienickou stanicí

- spolupráce s K-centrem České Budějovice
- spolupráce s K-centrem Jihlava
- spolupráce s K-centrem Ústí nad Labem
- spolupráce s Point 14 Plzeň

8.2 Spolupráce s kulturními organizacemi města

- Kulturní zařízení města Počátky
- Ochoťnický divadelní soubor J. K. Tyl Počátky
- Nemocnice Počátky
- Městská knihovna Počátky
- Městské muzeum Počátky
- Muzeum Otokara Březiny

8.3 Činnost žákyň/dívek a Dívčí spoluspráva

Spoluspráva je pomocným orgánem vedení výchovného ústavu při řešení vnitřních záležitostí školského zařízení a závažných výchovných problémů. Členové spolusprávy shromažďují a tlumočí přání, požadavky i stížnosti dívek, vyjadřují se k celoročnímu plánu výchovně vzdělávací činnosti, k režimu dne, k tématům prevence rizikového chování, k mimoškolní, zábavné a sportovní činnosti, k chování a jednání výchovných pracovníků a ostatních zaměstnanců.

Základní činnosti spolusprávy v rámci sociálního učení je přispívat ke zkvalitňování výchovné péče dětí.

Forma spolupráce vedení školského zařízení s dívkami:

- spoluspráva je volena na příslušný školní rok
- každou výchovnou skupinu zastupují 1 dívka (+náhradnice pro případ nepřítomnosti dívky)
- právem spolusprávy dívek je
  - o vyjadřovat názory na zamýšlená a prováděná opatření
  - o vyjadřovat připomínky a návrhy k provozu, ke stravování apod.
  - o
- schůzky spolusprávy s vedením zařízení se konají
  - o minimálně 2x měsíčně
  - o v případech aktuální potřeby dle možností ihned.

Ze setkání spolusprávy je pořízen zápis. Spolusprávu vedeme k zájmu o veškeré dění na výchovných či rodinných skupinách, ve škole i v celém zařízení. Vedením spolusprávy je pověřen zástupce ředitele. Nejméně 1x měsíčně se spoluspráva schází s ředitelkou zařízení.

9. *Evaluač MPPRCH*

Předmětem vyhodnocení je uskutečňovaný program, výsledky procesu změn, dopad na účastníky programu a dosažený efekt v porovnávání se záměrem. Týká se věcné podstaty realizace jednotlivých činností, aktivit a akcí.

Průběžné hodnocení pomocí prostředků poskytujících zpětnou vazbu pomůže objevit selhání nebo nereálné nároky programu, což lze poté napravit vypracováním nové verze dalšího programu.

Podklady pro hodnocení účinnosti Minimálního programu prevence rizikového chování:

- Frekvence výskytu forem rizikového chování a jejich závažnost
- Poznatky z řešení konkrétních případů rizikového chování

- Dotazníková šetření na různá témata (záškoláctví, drogy, sexuální výchova)
- Podněty a informace získané od všech subjektů zainteresovaných do preventivních aktivit

10. Dokumentace

Školní metodik prevence shromažďuje veškeré informace a zpětné vazby v průběhu Minimálního programu prevence rizikového chování v daném období, eviduje výskyt rizikových forem chování u jednotlivých žákyň/dívek a tříd/skupin.

V závěru školního roku školní metodik prevence vypracovává na základě evaluace uplynulého období a nové SWOT analýzy hodnocení Minimálního programu prevence rizikového chování a ve spolupráci s ředitelkou školského zařízení nový program pro další školní rok.

VII. Hodnocení MPPRCH za rok 2021/2022

V uplynulém školním roce 2021/2022 byl preventivní program rizikového chování zaměřen především:

- na rozvoj kompetencí dívek,
- na posilování jejich hodnotové, postojové a volní složky,
- na navozování příznivého psychosociálního klimatu v rámci celého školského zařízení,
- na široké a poutavé nabídce volnočasových aktivit s cílem co nejvíce eliminovat nežádoucí projevy rizikového chování, které se v naší cílové skupině vyskytují poměrně často.

Neustále je dívkám nabízena široká škála kroužků a sportovních aktivit v rámci zařízení i mimo něj, abychom napomohli vyplnit smysluplně a atraktivně jejich volný čas. Naše dívky jsou vedeny k:

- náhledu na své chování a správnému sebehodnocení,
- učí se zvládat náročné situace, řešit problémy bez pomoci návykových látek.
- Zvyšujeme informovanost dívek rovněž v oblasti právní odpovědnosti ve vztahu k návykovým látkám, v oblasti pohlavně přenosných chorob a rizik předčasného mateřství.
- Důraz klademe na
  - o navozování příznivého psychosociálního klimatu,
  - o cílenými aktivitami pomáháme třídním učitelům a skupinovým vychovatelům stmelovat a utužovat kolektivy žákyň (dívek),
  - o posilovat přátelství, vzájemnou pomoc a spolupráci mezi žákyněmi/dívkami
  - o a předcházet tak ponižování, šikaně a jiným nežádoucím jevům.

Uskutečněné preventivní aktivity byly v souladu s tematickými plány a bylo na ně následně navazováno ve vyučovacích hodinách.

Aktivně spolupracujeme s

- PPP,
- kmenovými odděleními sociálněprávní ochrany dětí,
- Policií ČR,
- PMS Pelhřimov,
- Adiktolog Jihlava,
- PN Havlíčkův Brod, PN Velká Bíteš, PN Jihlava, PN Jemnice, PN Červený Dvůr
- TK Karlov
- Detox Praha,
- spádovým pediatrem a dětskými pedopsychiatry,
- K-centrem Jihlava, K-centrem České Budějovice
- RZS Jihlava.

Přes veškerou naši snahu však docházelo i v uplynulém školním roce k projevům nežádoucího chování. Většinu z nich bylo nutné řešit ve spolupráci s Policií ČR. Nejčastěji se jednalo o útěky ze zařízení.

Za velký problém považujeme rovněž předčasné sexuální aktivity dívek či jejich promiskuitní chování především v době útěků. Protože tento způsob chování dívky zahájily dávno před nástupem do našeho zařízení, mají tendence podceňovat rizika a nebezpečí, které z této činnosti vyplývají.

Zkušenost dobré praxe nám ukazuje, že pokud se podaří vzbudit zájem dívky o jakoukoliv smysluplnou volnočasovou aktivitu, daří se nám eliminovat i její negativní projevy.

V boji s nežádoucími projevy chování dívek je nám tedy i nadále věrným spojencem:

1. široká nabídka volnočasových aktivit,
2. snaha navázat pozitivní spolupráci s rodiči (zákonnými zástupci či spolupracujícími aktivními členy rodiny) jednotlivých dívek
3. a snaha o zapojení všech dívek do preventivních aktivit s ohledem na jejich individuální potřeby.

Díky těmto třem zásadním pilířům preventivního programu se nám daří

- posilovat sociální kompetence dívek,
- zlepšovat komunikační dovednosti,
- schopnost řešit problémy a konflikty,
- učíme dívky vhodně reagovat na stres, neúspěch a kritiku.

Prostřednictvím společných zážitkových aktivit pracujeme na zlepšování sociálních vztahů v třídních kolektivech i v jednotlivých skupinách. Stejně tak se nám v působení na dívky pozitivně osvědčují ritualizované aktivity jako pravidelné ranní a polední školní komunity, čtvrtéční celoustavní komunity, týdenní hodnocení, večerní skupinové sezení či přijímací rituály.

Jednotlivá témata byla rozvíjena a upevňována v době školní výuky a výchovných programů na skupinách. Na komunitních setkáních získávaly dívky úvodní informace, byla mapována znalost dívek o problematice. Při vyučování byla témata dále rozšiřována. Dívky si vyhledávaly a doplňovaly informace při kooperativním učení, skupinové práci, osvojovaly si poznatky při projektovém vyučování (např. Světový den boje proti AIDS, Mikuláš, Advent, Vánoční zvyky a tradice, Tři králové, Den zdravé výživy).

Pro získávání informací využívaly dívky audiovizuální pomůcky (např. interaktivní tabuli, PC) a další možné zdroje. V rodinné a výchovných skupinách nacvičovaly v praxi vhodné chování a postupy při sociálních hrách, tj. hraní rolí, obhajoba názoru, trénování způsobů odmítnutí.

V průběhu školního roku byla probírána tato témata:

- Seznámení s novými členy
- Bezpečnost a ochrana zdraví
- Povinnosti a práva
- Kouření, alkoholismus
- Drogové závislosti
- Gambling
- Šikana
- První pomoc
- Násilí a agresivní chování
- Rasismus, intolerance

- Nebezpečí zneužívání po internetu
  - Sexualita
  - Plánované rodičovství
  - Bezpečné chování o prázdninách
-

Inspirující a pomáhající odkazy:

www.zustannadvlivem.cz

www.facebook.com/zustannadvlivem/

www.instagram.com/zustan_nad_vlivem/

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

Přílohy:

- Základní program proti kouření
- Školní program proti šikanování

VIII. ZDROJE

Legislativa:

Školské zařízení se řídí těmito právními předpisy, popřípadě metodickými pokyny:

- Zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů; znění účinné od 1.9.2017, doplněný o § 22a, § 22b a § 31
- Zákonem č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů; Zákonem č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů;
- Zákonem č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů;
- Zákonem č. 89/2012 Sb., občanským zákoníkem;
- Zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů;
- Zákonem č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi;
- Zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů;
- Zákonem č. 40/2009 Sb., trestním zákoníkem, ve znění pozdějších předpisů.;
- Zákonem č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů;
- Zákonem č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů;
- Zákonem č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších předpisů;
- Vyhláškou č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění vyhlášky č. 116/2011 Sb.;
- Vyhláškou č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů;
- Vyhláškou č.27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných ve znění účinném od 1.9.2017
- Vyhláškou č. 282/2016 Sb., o požadavcích na potraviny, pro které je přípustná reklama a které lze nabízet k prodeji a prodávat ve školách a školských zařízeních
- Metodickým pokynem MŠMT k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, č. j. 20 006/2007-51;
- Metodickým pokynem MŠMT k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance, čj. 14 423/99-22;
- Metodickým pokynem MŠMT k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení, č. j. 24 246/2008-6
- Metodickým pokynem MŠMT k zajištění bezpečnosti a ochrany dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, čj. 37 014/2005-25; Metodickým pokynem MŠMT k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví; č. j. 10 194/2002-14;
- Metodickým doporučením MŠMT pro práci s Individuálním výchovným programem v rámci řešení rizikového chování žáků, č. j. MSMT-43301/2013;
- Národní strategii primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2013-2018, MŠMT;

Web:

- www.adiktologie.cz
- www.minimalizacesikany.cz
- www.sikana.org
- www.sikana.cz
- www.uznemeninahoda.cz
- www.aids.alms.cz
- www.drogy-info.cz
- www.pprch.cz
- www.linkabezpeci.cz
- www.mezi-nimi.cz
- http://mezistenami.cz
- www.pppk.cz
- www.prevence-info.cz
- www.safeinternet.cz
- www.ippp.cz
- www.inkluze.cz